

Zitting 1965-1966 – 8400

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering in verband met het tot stand brengen van een gemeenschappelijke Benelux-regeling inzake de bestraffing van meinedige verklaringen afgelegd voor internationale gerechten

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden 22 april 1966)

Nr. 8

Het tweede lid van het ontworpen artikel 207a van het Wetboek van Strafrecht heeft de vaste Commissie voor Justitie aanleiding gegeven tot het stellen van de vraag of in het verband van de voorgestelde bepaling aan de woorden „krachtens de wet”, die voorkomen in het derde lid van artikel 207, wel zonder meer de betekenis kan worden toegekend van „krachtens de internationale overeenkomst, waarop de werkzaamheid van het betrokken internationale gerecht berust”, zodat uit de tekst werkelijk valt op te maken, dat de strafbepaling van artikel 207a ook de gevallen bestrijkt, waarin de procesgang voor het betrokken internationale gerecht niet de verplichting kent tot het afleggen van een eed, maar wel die tot het afleggen van een belofte of bevestiging.

Uit de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 207, derde lid, blijkt dat voor de toepassing van het meinede-artikel de belofte of bevestiging gelijk is gesteld met de eed in alle gevallen waarin die belofte of bevestiging voor de eed in de plaats treedt uit hoofde van een wettelijk voorschrift in de betekenis die in het eerste lid van artikel 207 aan die term toekomt. Onder „wettelijke voorschrift” moet blijkens de wetsgeschiedenis — niet alleen die van artikel 207, maar ook die van bijvoorbeeld artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht en de eedswetten — (resp. wet van 17 juli 1911, *Stb.* 215, en wet van 29 april 1916, *Stb.* 174) — meer worden begrepen dan alleen de wet in formele zin. Sedert het arrest van de Hoge Raad van 26 november 1899, *W.v.h.R.* 7307, is ook in de jurisprudentie de opvatting gangbaar dat onder „wettelijk voorschrift” zijn te verstaan „voorschriften door de machten aan welke wetgevend vermogen toegekend is, krachtens die bevoegdheid gegeven”. Deze opvatting is in de literatuur eveneens algemeen aanvaard.

In het licht van het voorgestelde is het niet aan twijfel onderhevig dat ook indien een verklaring onder ede wordt gevorderd door of krachtens een internationale overeenkomst, waarbij het Koninkrijk der Nederlanden partij is, het een wettelijk voorschrift is dat die verklaring vordert. Dienovereenkomstig is reeds in 1915 in de lijst van wettelijke voorschriften, waarin van een eed, een belofte of een bevestiging sprake is¹⁾, opgenomen artikel 41 van de Herziene Rijnvaartakte (*Stb.* 1869, 75, laatstelijk *Trb.* 1955, 161, goedgekeurd bij de Wet van 4 april 1869, *Stb.* 37). Voor zover uit het gestelde in het voorlopig verslag zou volgen, dat bij de vaste Commissie voor Justitie bezwaar bestaat tegen het in de memorie van toelichting ingenomen standpunt, dat het afleggen van een valse verklaring onder ede voor een internationaal gerecht, terwijl het afleggen van een beëdigde verklaring krachtens een verdragsvoorschrift verplicht was, op zich zelf reeds strafbaar is ingevolge het eerste lid van artikel 207 van het Wetboek van Strafrecht, komt dat bezwaar de ondergetekende dan ook ongegrond voor.

In verband met hetgeen hiervoren is gezegd omtrent de verhouding van het derde lid van artikel 207 tot het eerste lid van dat artikel moet volgen dat de woorden „krachtens de wet” in het derde lid ook de betekenis kunnen hebben van „krachtens

¹⁾ Bijlage I van de memorie van antwoord op het voorlopig verslag van het op 7 juli 1914 ingediende wetsontwerp tot nadere regeling van het eedsvraagstuk, zitting 1914—1915, 77, nr. 3.

de internationale overeenkomst, waarop de werkzaamheid van het betrokken internationale gerecht berust". Toegegeven moet worden, dat zulks niet met zoveel woorden in de wetstekst tot uitdrukking is gebracht. Dit is echter niet als een lacune te beschouwen. In de gevallen waarin sprake is van voorziening of nadere voorziening bij de wet — zelfs al is daarmee (anders dan in casu) de wet in formele zin bedoeld — is daaronder altijd ook de hogere regeling (internationale overeenkomst, Statuut voor het Koninkrijk, Grondwet, rijkswet) begrepen.

Intussen ontmoet het bij de ondergetekende geen bezwaar om in de wetstekst uitdrukkelijk te laten uitkomen, dat artikel 207a ook de gevallen bestrijkt, waarin overeenkomstig de bepalingen die de procesgang voor het betrokken internationale gerecht regelen, een belofte of bevestiging is afgelegd. De ondergetekende zou dat evenwel niet willen bereiken door toevoeging van een afzonderlijk lid aan dat artikel, maar door in het eerste lid nauwer aan te sluiten aan de in Benelux-verband aanvaarde tekst. Daartoe strekt de wijziging, die thans in het ontwerp is aangebracht.

In het gewijzigde eerste lid van artikel 207a zijn de woorden „mondeling of schriftelijk, persoonlijk of door een bijzonder daartoe gemachtigde”, die in de Benelux-tekst niet voorkomen, gehandhaafd, teneinde een restrictieve interpretatie op grond van verschillen met het eerste lid van artikel 207 te vermijden. In verband met de aanpassing aan de Benelux-tekst behoeft thans het derde lid van artikel 207 niet meer van toepassing te worden verklaard. Wel blijft zulks nodig met betrekking tot het tweede en het vierde lid van dat artikel. Het tweede lid van artikel 207 kan echter niet zonder meer van toepassing worden verklaard, aangezien dat — los van het derde lid van dat artikel — slechts betrekking heeft op verklaringen onder eed en niet op verklaringen onder een belofte of bevestiging. In verband daarmee wordt thans voorgesteld de — op zich zelf overbodige — woorden „onder eede” in het tweede lid van artikel 207 te doen vervallen.

De vraag of en in hoeverre aan het nog op te richten Benelux-gerechtshof bevoegdheden dienen toe te komen met betrekking tot de interpretatie van Benelux-modelwetten (waarmede in dit verband wordt bedoeld niet-conventionale parallelle wetgeving) is nog in studie. De ondergetekende wil daarop thans niet vooruitlopen. De gelegenheid om over die vraag van gedachten te wisselen, zal zich voordoen bij de behandeling in de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad en in de Staten-Generaal van het reeds aangekondigde protocol inzake de bevoegdheid van het hof ten aanzien van reeds eerder gesloten Benelux-verdragen.

Afgezien van de eventueel aan het gerechtshof toe te kennen bevoegdheid tot bindende interpretatie van de modelwetten (parallelle wetgeving) zelf, kan het hof ook op andere wijze geroepen worden tot beslissingen die voor de toepassing van het voorgestelde artikel 207a van het Wetboek van Strafrecht van belang zijn, namelijk indien de internationale regeling, onder vigeur waarvan de eed, belofte of bevestiging is afgelegd, een Benelux-regeling is die overeenkomstig het bepaalde in artikel 1, tweede lid, van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof (*Trb.* 1965, 71) als gemeenschappelijke rechtsregel is aangewezen. Het hof geeft dan uitsluitend een oordeel over de vraag, of de gemeenschappelijke regeling al dan niet een beëdigde verklaring vordert. Komt het hof tot de beslissing, dat een beëdigde verklaring niet vereist was, dan kan van meened geen sprake zijn. Aan het oordeel van het hof over de vraag of de toepasselijke Benelux-regeling een beëdigde verklaring vordert, is de nationale rechter gebonden. De beslissing van het hof kan van invloed zijn bij de interpretatie door de nationale rechter van andere internationale en nationale regelingen.

De Minister van Justitie,

SAMKALDEN.